

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/335/2021
Identifikačné číslo spisu: 3520200927
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3520200927.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. T., bývajúceho vo Z. 5, zastúpeného JUDr. Karolom Porubčinom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Centrum 27/32, proti žalovanému U. Y., bývajúcemu v N. nad N., O. XXXX/XX, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 10Cpr/23/2020, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 28. októbra 2020 sp. zn. 27CoPr/3/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 2. septembra 2020 č. k. 10Cpr/23/2020 - 264 odmietol podanie žalobcu vo veci samej doručené súdu dňa 27.2.2020, ktoré neobsahovalo náležitosti v súlade s § 129 ods. 1 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej „CSP“) v spojení s § 132 ods. 1 CSP a § 133 ods. 1 CSP.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia prvoinštančný súd dôvodil, že Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou bolo dňa 27.2.2020 doručené nejasné a neúplné podanie žalobcu označené ako „Podnet“, neskôr doplnené podaním označeným ako „Spisanie žaloby“ zo dňa 11.3.2020, doručené tomuto súdu dňa 13.3.2020, ktorá vec bola postúpené kauzálnie príslušnému Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom dňa 1.4.2020. Súd prvej inštancie z podania vo veci samej nedokázal zistiť, čoho sa žalobca domáha. V podaní absentovali niektoré identifikačné údaje strán sporu, taktiež chýbalo odôvodnenie žalobného návrhu - opísanie rozhodujúcich skutočností, ktorý návrh nebol jasný, určitý a vykonateľný. Uznesením Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 5C/5/2020 - 141 zo dňa 28. februára 2020 bol žalobca súdom, pod následkami odmietnutia podania vyzvaný, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia uznesenia odstránil vady podania v zmysle ustanovení § 132 ods. 1 CSP a nasl., t. j. aby doplnil potrebné identifikačné údaje strán sporu, čoho sa presne žalobou domáha, čoho sa podanie týka, čo ním sleduje, konkrétne bol vyzvaný, aby objasnil, či podaním žiada zaviazať žalovanú stranu na splnenie povinnosti,

resp. určenia existencie určitého práva alebo právnej skutočnosti a z akých dôvodov, prípadne či jeho podanie je opravným prostriedkom - odvolaním proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ak áno, tak proti akému. Žalobca dňa 13.3.2020 doručil Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou doplnenie podania označené ako „Spísanie žaloby“. V ňom tvrdil že podáva žalobu na svojho bývalého zamestnávateľa - žalovaného - za úmyselné ublíženie na zdraví pre nesplnenie si svojich povinností ohľadom zabezpečenia bezpečnosti a zdravia pri práci. Žalobca žiadal o finančnú kompenzáciu straty na zárobku, preplatenie liekov, bolestné, finančnú kompenzáciu za poškodenie krčnej chrbtice a za trvalé poškodenie chrbtice na dvoch miestach, finančnú kompenzáciu za znemožnenie spoločenského uplatnenia pracovať naplno, finančnú kompenzáciu za prežitý šok v Belgicku.

1.2. Podľa prvoinštančného súdu žalobca napriek tomu, že bol Okresným súdom Bánovce nad Bebravou vyzvaný na riadne doplnenie podania pre prípad požiadavky finančnej náhrady od žalovaného o uvedenie výšky žalovaného nároku, čo bolo potrebné, aby mohol súd vo veci riadne a určito rozhodnúť, svoje podanie o potrebné skutočnosti nedoplnil. Žalobca bol zároveň riadne poučený, že ak všetky potrebné skutočnosti a nároky vo svojom podaní nedoplní či neopraví, súd podanie odmietne. Žalobca napriek výzve súdu neuviedol výšku finančného nároku, ktorú žiada od žalovaného nahradiť v predmetnom spore, a nakoľko ide o taký nedostatok konania, pre ktorý nemožno v konaní pokračovať, súd prvej inštancie podanie žalobcu odmietol. V závere uznesenia doplnil, že žalobcovi nič nebráni v tom, aby podal žalobu na príslušný súd opätovne so všetkými potrebnými údajmi.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. 27CoPr/3/2020 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP) a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. 2.1. Odvolací súd zhodne dospel k záveru, že žalobca napriek súdom prvej inštancie dodržanému zákonnému postupu (výzve na odstránenie nedostatkov podania) v stanovenej lehote ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie, vady svojho podania neodstránil, nebolo preto možné sa vecnou stránkou žaloby zaoberať a súdu nezostávalo iné, ako pre zistené neodstránené nedostatky postupovať podľa § 129 ods. 3 CSP a podanie žalobcu odmietnuť. Dôvodil, že žalobca nevykonal nápravu ani do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu a uplatnené odvolacie dôvody preto nebolo možné považovať za opodstatnené.

2.2. Odvolací súd argumentoval i tým, že rozhodujúcim nedostatkom podania bola absencia konkrétne vymedzenej výšky požadovaného plnenia od žalovaného - „finančnej kompenzácie titulom náhrady škody za pracovný úraz vrátane trvalých následkov na zdraví“ (podľa odvolania), ako i „na strate na zárobku, preplatenie liekov, bolestné, za poškodenie krčnej chrbtice a za trvalé poškodenie chrbtice na dvoch miestach, za znemožnenie spoločenského uplatnenia pracovať naplno, za prežitý šok v Belgicku“ (podľa „spísanie žaloby“), ktorý nedostatok znemožnil súdu prvej inštancie o takomto podaní žalobcu ďalej konať a meritórne o ňom rozhodnúť. Podľa odvolacieho súdu je práve označenie toho, čoho sa žalobca domáha osobitná náležitosť žaloby. Predmet žaloby tvorí uplatnený nárok, ktorý musí byť presne formulovaný v žalobnej žiadosti - v petite, ktorý musí vyplývať zo skutočností uvedených v žalobe, prípadne z jeho právnej kvalifikácie. Nevyhnutnou náležitosťou žalobných petitov je určitosť stanovenia povinnosti, ktorá sa navrhuje uložiť, resp. určitosť právneho vzťahu či práva, ktoré sa majú určiť. Zdôraznil, že musí ísť o presnú a výstižnú formuláciu petitu. Žalobný návrh vyjadrený v petite vymedzuje predmet žaloby a určuje, o čom má súd vo veci samej konať a rozhodnúť a preto žalobca nemôže vymedzenie svojho žalobného nároku ponechať na súd.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) a navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s uznesením súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval výlučne z § 420 písm. f/ CSP.

3.1. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že na základe výzvy prvoinštančného súdu doplnil všetky zákonom požadované skutočnosti uvedené v § 132 ods. 1 CSP, a to v podaní označenom ako „spísanie žaloby“. K požiadavke určenia výšky finančného nároku, ktorý žiadal od žalovaného nahradiť v predmetnom spore, pre absenciu ktorej náležitosti prvoinštančný súd odmietol jeho podanie, sa vyjadril v rámci odvolania tak, že určenie výšky závisí od posúdenia otázky, či sa jedná o pracovný úraz podľa Zákonníka práce, resp. v zmysle zákona č. 461/2003 Z. Z. o sociálnom poistení, preto až následne je možné na základe znaleckého dokazovania určiť rozsah poškodenia jeho zdravia. Rozhodnutie súdu v tejto otázke závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, preto

je možné až nakoniec ustáliť (podľa výsledku znaleckého dokazovania) konkrétnu výšku náhrady škody na zdraví, ktorú žiada od žalovaného. Argumentoval, že ak napriek tomu došlo k odmietnutiu jeho podania, bolo mu postupom súdov znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.2. V závere dovolania žalobca potvrdil, že síce presný a určitý petit je pre súd rámcom rozhodovania, z ktorého nesmie vybočiť, to však neznamená, že by súd pri svojom rozhodovaní bol do najmenších podrobností viazaný výrazovými prostriedkami použitými v texte petitu alebo jeho doslovným znením. V tejto súvislosti odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/219/2007, podľa ktorého tam, kde je to potrebné, je dokonca povinnosťou súdu upraviť formulačne petit žaloby tak, aby zodpovedal objektívnemu hmotnému právu a aby jeho formulácia zodpovedala dovoleným spôsobom výkonu rozhodnutia.

4. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP). Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania neplní úlohy prvostupňového či odvolacieho súdu ako tretej inštancie prebiehajúceho súdneho sporu. Úloha dovolacieho súdu spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení resp. v riešení otázok zásadného právneho významu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane,

aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 <.> možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolač súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11.1. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 125/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu.

12. Dovolač zmätočnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že napriek doplneniu všetkých zákonom požadovaných náležitostí podania vo veci samej uvedených v § 132 ods. 1 CSP na výzvu prvoinštančného súdu a to podaním označeným ako „spísanie žaloby“, došlo k jej odmietnutiu, čím mu postupom súdov bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zdôraznil, že výšku uplatneného finančného nároku, ktorý žiadal priznať v predmetnom spore v žalobe neuviedol preto (k čomu sa vyjadril už v odvolaní), lebo jej určenie závisí od posúdenia otázky, či sa v danom prípade jedná o pracovný úraz podľa Zákonníka práce, resp. podľa zákona č. 461/2003 Z. Z. o sociálnom poistení, a až následne je možné znaleckým dokazovaním určiť rozsah poškodenia jeho zdravia. Rozhodnutie súdu v tejto otázke preto závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, čím je možné konkrétnu výšku škody na zdraví, ktorú žiada od žalovaného nahradiť, ustáliť až podľa výsledkov znaleckého dokazovania (pozri bod 3.1).

13. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) potom niet pochyb, že žalobca si bol vedomý, že na výzvu súdu prvej inštancie podľa § 129 ods. 1, 2 CSP nedoplnil podanie vo veci samej o vymedzenie peňažnej sumy, ktorú titulom jednotlivých samostatných nárokov na „finančnú kompenzáciu náhrady škody za pracovný úraz vrátane trvalých následkov na zdraví“ (pozri odvolanie) a na „finančnú kompenzáciu straty na zárobku, platenia liekov, bolestného, poškodenia krčnej chrbtice, trvalého poškodenie chrbtice na dvoch miestach, znemožnenia spoločenského uplatnenia, prežitého

šoku" (pozri podanie označeného ako „spísanie žaloby"), žiada od žalovaného a to ani približne, pre ktorý nedostatok bolo jeho podanie vo veci samej odmietnuté podľa § 129 ods. 3 CSP, pretože pre takýto nedostatok žaloby nebolo podľa názoru nižších súdov možné v konaní pokračovať, ktorý právny názor považuje za nesprávny. Podľa žalobcu daný nedostatok žaloby nezakladá dôvod na odmietnutie podania vo veci samej.

14. Podľa dovolacieho súdu potom žalobca cez zmätočnosťnú vadu namieta nesprávne právne posúdenie nižších súdov, čo je vylúčené (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018) a čo by malo byť zrejme i právnomu zástupcovi žalobcu ako osobe znalej práva. V danej súvislosti dovolací súd pripomína, že právnou otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie nielen otázka hmotnoprávna odvíjajúca sa od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ale i procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení, čo je v danom prípade. Aj podľa názoru ústavného súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (I. ÚS 61/2019).

15. Z uvedeného tak vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu namietaným spôsobom rozhodnutia nedošlo na strane žalobcu k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto táto dovolacia námietka nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Dovolací súd preto dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

17. Nad rámec záverov vyjadrených vo veci najvyšší súd zastáva názor, že neuvedenie v žalobe, z hľadiska jednotlivých uplatnených nárokov na náhradu škody všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie vo veci (teda nesplnenie bezo zvyšku povinnosť tvrdenia), nespôsobuje neprejednatelnosť žaloby, pretože potrebné tvrdenia môže strana objasniť dodatočne (napr. pri príprave pojednávania alebo na pojednávaní pred súdom prvej inštancie); ak tak neurobí, môže to byť dôvodom na zamietnutie žaloby úplne alebo sčasti, nie však na odmietnutie žaloby podľa § 129 ods. 3 CSP.

17.1. Ak však žalobca v žalobe ani približne neuvedie peňažné sumy, ktoré požaduje priznať titulom jednotlivých samostatných nárokov na náhradu škody, a svoje podanie nedoplní ani napriek výzve a poučení súdu prvej inštancie (§ 129 ods. 1, 2 CSP), išlo by o taký nedostatok žaloby, pre ktorý nemožno v konaní pokračovať. Ak je žalované na peňažné plnenie (ako v danej veci), musí byť zo žaloby zrejme, akú sumu, resp. aspoň v približnej výške má žalovaný zaplatiť; požiadavka zákonodarcu podľa ktorej zo žaloby musí byť zrejme, čoho sa žalobca domáha vyjadrená v ustanovení § 132 ods. 1 CSP, síce nedáva základ pre prísne formalistické poňatie petitu žaloby, avšak vyčíslenie (aspoň orientačné) peňažnej sumy požadovanej z titulu konkrétneho nároku je nutné považovať za bežnú a predvídateľnú požiadavku na kvalitu žaloby.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.